

Kneginja Jelisaveta Karađorđević je uspela da posle 30 godina od smrti njenog oca kneza Pavla organizuje parastos na kome su bili velikodstojnici SPC i srpske Krune

LJUDSKA REHABILITACIJA KNEZU PAVLU

- Jelisaveta Karađorđević je po ocu čukununučka vožda Karađorđa. Po majci je direktan potomak ruske carice Katarine Velike, praunuka Velikog kneza od Rusije Vladimira, pripadnik dinastije Romanovih, a vodi poreklo i od grčke i danske kraljevske porodice

- Ovo je trenutak istine, kada je Srbija po prvi put mom ocu knezu Pavlu rekla - izvin!

Ovim rečima nam je Njeno kraljevsko visočanstvo kneginja Jelisaveta Karađorđević, opisala svoje viđenje prvog parastosa njenom ocu knezu Pavlu, koji su 14. septembra 2006. u Sabornoj crkvi u Beogradu držali patrijarh Pavle i arhijereji Srpske pravoslavne crkve. I dodala:

- U toj svečanoj atmosferi bila sam srećna i ponosna što sam posle mnogo godina truda uspela da omogućim da se ispravi nepravda prema mom ocu knezu Pavlu. Zato je za mene ovaj dan slava istine. Srećna sam zbog pomena mojoj majci kneginji Olgi i rano preminulom bratu knezu Nikoli, ali i zato jer su članovi porodice Karađorđević bili prisutni ovom istorijskom trenutku.

Knez Pavle Karađorđević, praunuk slavnog vožda Karađorđa i prvi kraljevski namesnik je sa porodicom, suprugom Olgom, sinovima Aleksandrom i Nikolom, i ćerkom Jelisavetom, izgnan iz Jugoslavije nakon puča 27. marta 1941. Posle progona u Afriku i seobe u Veliku Britaniju, knez se sa porodicom skrasio u Švajcarskoj, gde je sahranjen pre 30 godina.

POVRATAK KUĆI

Kako nam je kneginja Jelisaveta Karađorđević rekla, zbog društvenih prilika u Jugoslaviji, ona i njen brat knez Aleksandar, čekali su pune tri decenije trenutak da zamole crkvu da održi parastos njenom ocu.

- Ja sam početkom septembra uputila Svetom sinodu i Njegovoj svetosti pismo sa molbom da održe parastos mom ocu knezu Pavlu i vrlo brzo, posle samo tri dana, dobila sam odgovor da Sveti sinod jednoglasno podržava moju ideju. Na sinodu je zaključeno da je knez Pavle neopravdano stradao u ratnom i političkom vihoru, koji je zadesio Jugoslaviju i da je kao čovek dao veliki doprinos srpskoj veri i kulturi. Zato je odlučeno da parastos 14. septembra drži Njegova svetost partijarh srpski gospodin Pavle, zajedno sa arhijerejima Srpske pravoslavne crkve. Bio je to čin ljudske, a ne političke, rehabilitacije mog oca i naše cele porodice, ali i čin ostvarenje volje mog oca kneza Pavla, da se vrati kući - rekla nam je kneginja Jelisaveta Karađorđević.

Poziv za prisustvo prvom parasto

Velikodstojnici kraljevske porodice Karađorđević

su knezu Pavlu Karađorđeviću u Srbiji poslat je Borisu Tadiću, predsedniku Srbije, Vojislavu Koštunici, premijeru, Predragu Markoviću, predsedniku Narodne skupštine i svim članovima Vlade Srbije, ali su se u Sabornoj crkvi mogli videti ministar Dragan Kojadinović, guverner Radovan Jelašić, mnoge javne ličnosti i strane diplomate.

Međutim, kneginja Jelisaveta je i pored toga bila zadovoljna jer joj je, kako nam je otkrila, Svetog sinoda ispunio još jednu očevu želju:

- Sveti sinod je predložio da se mošti mog oca kneza Pavla, ali i moje majke kneginje Olge i mog brata kneza Nikole, koji su sahranjeni u Lozani, prenesu i Srbiju, kako bi bili pohranjeni u crkvi Svetog Đorđa, u podoričnu grobnicu kraljevske porodice Karađorđević na Oplencu. To ćemo, najverovatnije, učiniti iduće godine. A kada se moj brat knez Aleksandar doseli iz Pariza u Beograd, bićemo onda kao porodica, opet, posle 45 godina, zajedno i kod kuće - priznala nam je kneginja Jelisaveta Karađorđević.

KARAĐORĐE BEZ BRKOVA

Knez Pavle je bio renesansni čovek, a njegova supruga kneginja Olga, najlepša princeza Evrope, rekao je na parastosu vladika Irinej, episkop australijski. Živeli su u Belom dvoru, koji je knez Pavle izgradio kao prvi kraljevski namesnik i oplemenio umetničkom kolekcijom starih slikarskih majstora. Jelisaveta Karađorđević se danas rado seća tih beogradskih dana:

- Rođena sam u Belom dvoru, u sobi koju je Josip Broz kasnije pretvorio u biblioteku. Kao dete bila sam vrlo srećna, jer sam mogla slobodno da se igram i da trčim po

parku. To vreme pamtim u fragmentima, jer sam bila mala i zato se sećam samo da je sunce uvek sijalo i da je naša bašta bila puna cveća. Ruže koje je sadila moja

majka Olga lepo su mirisale. A zimi kada bi sneg napadao, volela sam da se valjam po tom belom pokrivaču. Pamtim čika Bradicu, mog pazitelja, koji je uvek bio pored mene kada sam po parku trčala sa našim psom. Pamtim lepe pesme kojih kanarinaca i duboku vunu moje ovce, u koju sam stavila prste i šake i češljala je. Jelisaveta se i danas

seća parfema koji su koristili njeni roditelji, još dok su živeli u Belom dvoru. U porodičnom albumu kneginja čuva fotografije sa Belog dvora, sobe u kojoj je rođena, kabineta njene majke, radne sobe njenog oca i umetničke vaze, koja je tada bila veća od nje. Seća se i vremena izgnanstva, jer se tada formirao njen, kako sama kaže, nezgodni karakter. Slikarka Olja Ivanjicki je zato zove "Karađorđe bez brkova".

Kada se porodica kneza Pavla preselila u Francusku, kneginja je pohađala školu lepих umetnosti u Parizu.

- Htela sam da budem balerina, ali mi nisu dali - kaže kneginja.

Sa 18 godina, dan pre zakazanog venčanja, pobešla je od kuće, jer joj se istopio entuzijazam da se uda za sina grčkog kralja. Ali se zato 1961. udala za od nje dvostruko starijeg, Hauarda Oksenberga. Iz tog braka rođene su Katarina i Kristina Oksenberg. Iz drugog braka Jelisavete s Nilom Balfurom rođio se sin Nikola, a njen treći muž Manuel Ulou, bivši peruanski premijer uspeo je da je prvi put posle 47 godina dovede kući.

- Nikad nisam mislila da ću se vratiti u Beograd, jer je to nama bilo najstrožije zabranjeno. Bila sam, međutim, svesna da duboko u meni postoji prtajena nada da ću opet videti Beli dvor. Naime, dešavalo se da tada, kada nisam znala nijednu reč našeg jezika, kad god bih čula da neko govori srpski, osetim ogromnu uznemirenost, kao čovek koji pokušava da se seti nečega što je nekad znao, pa zaboravio. Kada sam se 1987. udala za Manuela Uloa, premijera Perua, iste godine, u oktobru otputovali smo zajedno u Budimpeštu na neku međunarodnu konferenciju. U jednom trenutku Manuel me pitao da li želim da posetimo Beograd. Bila sam jako iznenađena tom njegovom idejom i samo

Njegova svetost partijarh srpski gospodin Pavle na parastosu kneza Pavla

sam promrmljala:

- Da, želim da vidim Beograd!,

MOJ BEOGRAD

- Moj muž je onda direktno pitao Mitju Ribičića, tada jugoslovenskog premijera, koji je bio u Budimpešti na istoj toj konferenciji, da li kneginja Jelisaveta Karađorđević Uloa, može da poseti svoj rodni grad. Mitja Ribičić je odobrio moje putovanje i ja sam u Ambasadi Jugoslavije u Budimpešti dobila jugoslovensku vizu. Iste večeri ukralci smo se u voz za

Nastavak na strani 41